

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 stycznia 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2018.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych.

- 1) Do **administracji państwowej** zalicza się:
- a) naczelnie i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych;
 - instytucje naczelnie i centralne (np. Sejm, Senat, Urząd Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
 - terenowe organy rządowej administracji specjalnej (np. izby i urzędy skarbowe, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe, oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1st January 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24th July 1998) was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and professional characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2018.

The grouping of councillors of organs of local self-government entities by groups of professions is made on the basis of the classification of professions and specialities for needs of labour market introduced by a decree of the ministry of Labour and Social Policy, dated 7th August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227).

4. Presented information concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local self-government administration and self-government appeal councils.

- 1) State **administration** comprises:
- a) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities;
 - principle and central institutions (e.g., Sejm, Senate, Office of the President, ministries, central offices),
 - territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary units);

- b) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
- c) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.
- 2) Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:
- a) gminy i miasta na prawach powiatu:
- urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urzędzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).
- 3) **Samorządowe kolegia odwoławcze** są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.
5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.
- b) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices).
- c) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.
- 2) **Local self-government administration** comprises:
- a) gminas and cities with powiat status:
- gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),
 - offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);
- b) powiats, i.e., powiat starost offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);
- c) voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship local government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).
- 3) **Local government appeal councils** are bodies competent for examining, inter alia, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.
5. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (34). JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 31 grudnia
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powiaty	13	13	13	13	Powiats
Miasta na prawach powiatu	1	1	1	1	Cities with powiat status
Gminy	102	102	102	102	Gminas
miejskie	5	5	5	5	urban
wiejskie	71	70	69	66	rural
miejsko-wiejskie	26	27	28	31	urban-rural
Miasta	31	32	33	36	Towns
Miejscowości wiejskie	2821	2493	2486	2480	Rural localities
Solectwa	2131	2131	2133	2134	Village administrator's offices

TABL. 2 (35). GMINY W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia
GMINAS IN 2018
As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni ^a Area ^a							300,0 km ² i więcej and more
		5,0— —19,9	20,0— —49,9	50,0— —99,9	100,0— —149,9	150,0— —199,9	200,0— —249,9	250,0— —299,9	
OGÓŁEM TOTAL	102	—	4	39	42	9	6	2	—
2500— 4999	31	—	—	17	13	1	—	—	—
5000— 7499	20	—	—	8	9	3	—	—	—
7500— 9999	16	—	1	6	8	1	—	—	—
10000— 14999	17	—	—	7	6	4	—	—	—
15000— 19999	8	—	—	—	5	—	2	1	—
20000— 39999	6	—	1	—	—	—	4	1	—
40000— 99999	3	—	2	1	—	—	—	—	—
100000—199999	1	—	—	—	1	—	—	—	—
200000 i więcej and more	—	—	—	—	—	—	—	—	—

^a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km² oraz o liczbie ludności poniżej 2500.

^a Gminas with area below 5,0 km² or population below 2500 did not appear.

TABL. 3 (36). POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2018

As of 31st December

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area							
		poniżej below 50,0 km ²	50,0— —99,9	100,0— —299,9	300,0— —499,9	500,0— —999,9	1000,0— —1499,9	1500,0— —1999,9	2000,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL	14	—	—	1	2	8	2	—	1
Poniżej 50000 Below	3	—	—	—	1	2	—	—	—
50000— 74999	4	—	—	—	1	3	—	—	—
75000— 99999	4	—	—	—	—	2	2	—	—
100000—149999	1	—	—	—	—	1	—	—	—
150000—199999	1	—	—	1	—	—	—	—	—
200000 i więcej and more	1	—	—	—	—	—	—	—	1

TABL. 4 (37). RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	1564	25	255	30	TOTAL
w tym kobiety	462	9	60	7	of which women
WEDŁUG WIEKU BY AGE					
18—29 lat	56	1	5	—	18—29 years
30—39	299	8	27	2	30—39
40—49	405	9	57	10	40—49
50—59	470	2	77	13	50—59
60 lat i więcej	334	5	89	5	60 and more

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status.

TABL. 4 (37). RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R. (dok.)

Stan w dniu 31 grudnia

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018 (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódzkiego voivodship regional council	

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe	619	23	212	26	Tertiary
Policealne i średnie	599	2	36	3	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	311	-	6	1	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	35	-	1	-	Lower secondary and primary

WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b
BY OCCUPATIONAL GROUPS^b

Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	91	23	122	14	Managers
Specjaliści	343	2	70	14	Professionals
Technicy i inny średni personel	171	-	20	-	Technicians and asso- ciate professionals
Pracownicy biurowi	117	-	16	1	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	172	-	6	-	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	417	-	14	1	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	100	-	1	-	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	76	-	2	-	Plant and machine operators, and assemblers
Pracownicy przy pra- cach prostych	34	-	-	-	Elementary occupations
Siły zbrojne	3	-	1	-	Armed forces occupations

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 96; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. b See general notes, item 3 on page 96; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (38). ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	przeciętne zatrudnienie average employment				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł average monthly gross wages and salaries ^a in PLN				
OGÓŁEM	13843	13658	13436	13262	3487,23	4062,43	4499,94	4739,85	TOTAL
w tym:									of which:
Administracja państwowa	3718	3746	3449	3364	3978,91	4141,68	4979,51	5278,91	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	10102	9886	9960	9872	3295,37	4024,07	4326,02	4547,64	Local self-government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	6707	6218	6158	6178	3150,30	3927,22	4224,96	4463,17	gminas and cities with powiat
powiaty	2483	2625	2671	2643	3252,52	3868,47	4177,80	4348,35	status powiats
województwo	912	1043	1131	1051	4478,97	4993,09	5230,88	5545,54	voivodship

a Patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia społeczne”, ust. 2 na str. 178.

a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social benefits”, item 2 on page 178.